

60 jaar amateurarcheologie in Kennemerland, een korte geschiedenis

Kennemerland is tegenwoordig de benaming voor een samenwerkingsverband van achttien gemeentes, met samen meer dan 600.000 inwoners. Maar ook voor onze tijd bestond Kennemerland al. De regio heeft een bewogen geschiedenis, die begint in de prehistorie. De bewoners hebben sinds die tijd overal in de bodem hun sporen nagelaten.

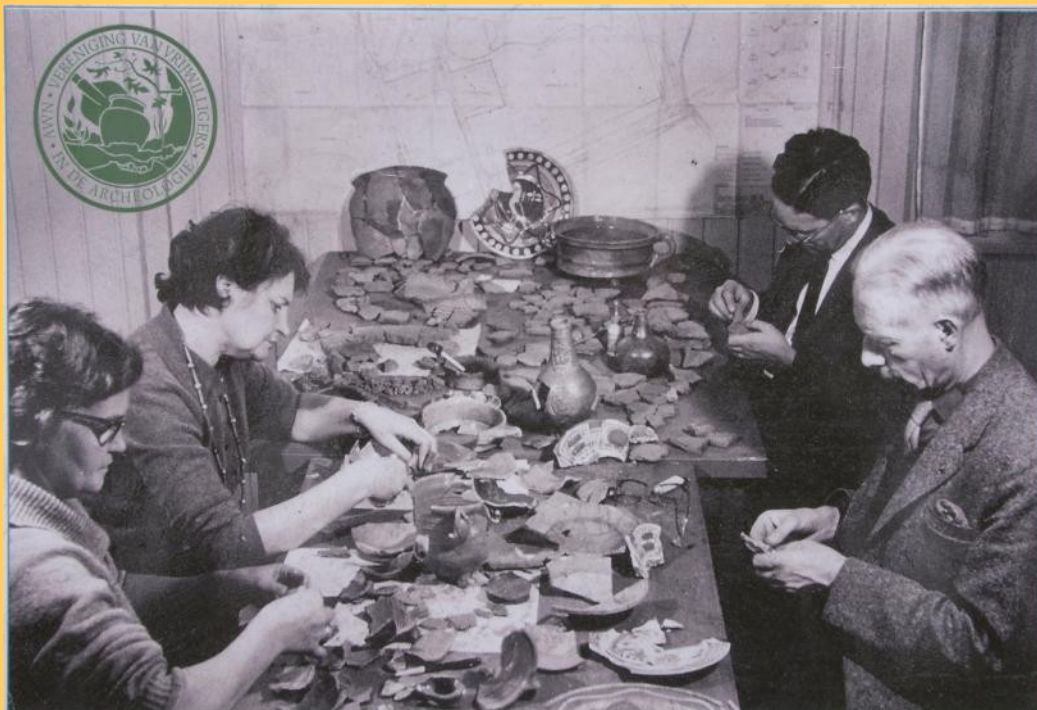
Veel van die sporen zijn aan het licht gekomen door het werk van amateurarcheologen uit de regio. De afgelopen 60 jaar hebben zij, door werkgroepen in verschillende gemeenten, archeologisch onderzoek verricht naar de vondsten en bijgedragen aan de kennis over de regio. De vondsten zijn gedaan door de archeologische werkgroep Haarlem, de archeologische werkgroep Beverwijk-Heemskerk en de archeologische werkgroep Velsen van AWN afdeling 4.

Bakermat van de amateurarcheologie

De Spanjaardsberg te Santpoort geldt als de bakermat van de landelijke amateurarcheologie. Het in snel tempo verdwijnen van dit heuveltje was in 1951 de directe aanleiding voor de oprichting van de Archeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland (AWWN). Als gevolg van het afzanden door boeren en het graven door kinderen kwamen hier regelmatig vondsten tevoorschijn. Zo ook het speelschijfje van leisteen, dat in het artikel 'Mijn mooiste vondst door Hilde Vermast' beschreven wordt.

Archeologische werkgroepen in Kennemerland

Op 29 november 1952 werd in Heemstede een archeologische werkgroep opgericht, die zich aansloot bij de Archeologische Werkgemeenschap voor Westelijk Nederland (AWWN). Hieruit is de afdeling Kennemerland voortgekomen. De afdeling Kennemerland is één van de 24 afdelingen van de tegenwoordige AWN, vereniging van vrijwilligers in de archeologie.



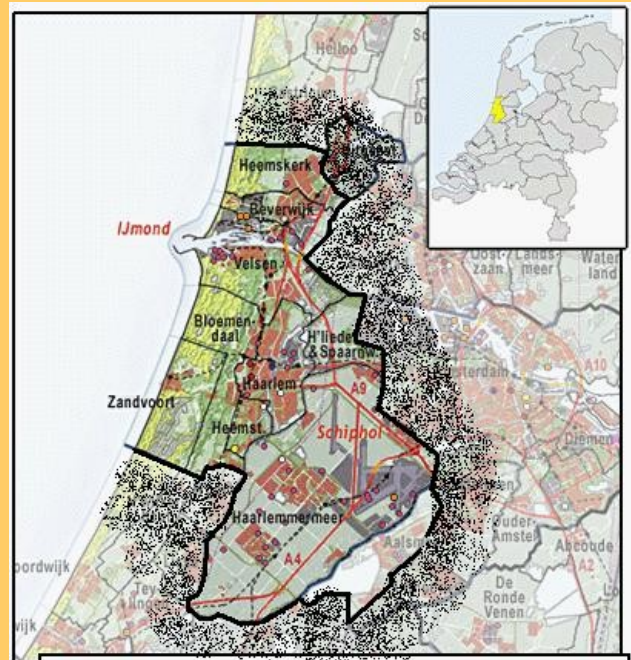
Schervenavond Archeologische werkgroep Hoogovens met rechts vooraan H.J. Calkoen, oprichter van de AW(W)N

Tot de afdeling Kennemerland behoren vier werkgroepen die elk een eigen werkgebied hebben:

- De oudste werkgroep van de afdeling is de (voormalige) Archeologische Werkgroep Hoogovens (1961-1992). Deze werkgroep is later opgegaan in de Archeologische Werkgroep Velsen, die in 1968 werd opgericht.
- In 1962 werd de Archeologische Werkgroep Beverwijk-Heemskerk opgericht, die is aangesloten bij de Kennemer Oudheidkamer, het tegenwoordige Museum Kennemerland te Beverwijk.
- In 1970 volgde de oprichting van de Archeologische Werkgroep Haarlem en omstreken.

Werkzaamheden

Vanaf haar oprichting is de afdeling Kennemerland intensief betrokken geweest bij ontwikkelingen in de regio waarbij archeologisch onderzoek nodig was. Ontwikkelingen zoals de industrialisatie van de Hoogovens Staalfabrieken (Tata Steel), die gepaard ging met grootschalige nieuwbouw, onder meer in de Velserbroek. Maar ook bij de aanleg van de Velsertunnel, de Wijkertunnel en de toevoerwegen, was archeologisch onderzoek noodzakelijk. Ook bij de verbreding van het Noordzeekanaal, de aanleg van het Recreatiegebied Spaarnwoude en omvangrijke nieuwbouw in de stads- en dorpskernen hebben de amateurarcheologen onderzoek kunnen doen.



Samenwerking

De werkgroepen hebben steeds onder toezicht van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), - tegenwoordig RCE- gewerkt en met het Instituut voor Prae en Protohistorische Archeologie (IPP) van de Universiteit van Amsterdam. Vanaf 1983 werkt de werkgroep Haarlem samen met de stadsarcheoloog van de gemeente Haarlem.

Van graven naar mee graven

De tijd dat amateurarcheologen zelfstandig onder supervisie van de Rijksdienst en beroepsarcheologen opgravingen konden doen, ligt al weer een jaar of twintig achter ons. In de 'Monumentenwet (1988)' is bepaald dat het archeologisch onderzoek alleen door beroepsarcheologen met een opgravingvergunning mag worden uitgevoerd. Amateurarcheologen assisteren de beroepsarcheologen hier vaak bij. In de zomers van 2006 en 2007 was dit ook het geval bij de opgraving door het archeologisch bedrijf Hollandia in de Bloemendaalse duinen. Hier werd aangetoond dat er door de eeuwen heen een continue bewoning van de duinstreek is geweest.



Opgraving op het terrein Groot Olmen (Hollandia archeologen, foto: Jan de Koning)

Kennis laten zien

De werkgroep Haarlem heeft zijn honderden onderzoeken steeds trouw uitgewerkt en gepubliceerd in het tijdschrift Haarlems Bodemonderzoek. Nu de vaak jarenlange opgravingcampagnes beëindigd zijn, komt er voor de werkgroepen meer tijd om eerder uitgevoerde opgravingen uit te werken en te publiceren. Daarnaast wordt alle administratie van opgravingen gedigitaliseerd, zoals de dagrapporten en de duizenden dia's die bij opgravingen zijn gemaakt.

© Copyright AWN B-H 2013